

Täysistunto

Tiistai 16.2.2016 klo 14.02—17.51

3. Hallituksen esitys eduskunnalle tullilaki ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 153/2015 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja valtiovarainvaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

14.03 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys tullilaki ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. — Pahoittelen jo etukäteen, että koska meillä jatkuu talouspoliittinen valiokunta kello 14.30, en voi jäädä keskusteluun, mutta esittelen tämän lain yhtä kaikki. — Eli esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi tullilaki, joka korvaisi nykyisen tullilain. Ehdotetulla lailla annettaisiin Euroopan unionin tullikoodeksia koskevaa asetusta täydentävät kansalliset säännökset.

Tämän tullikoodeksin uudistamisen tavoitteena on ollut lainsäädännön yksinkertaistaminen, liiketoimintojen helpottaminen ja samalla tullitarkastusten tehostaminen. Kysymys on siis yhdestä merkittävästä norminpurkuhankkeesta valtiovarainministeriön toimialalla. Keskeisenä välineenä on siirtyminen pakolliseen sähköiseen tulli-ilmoittamiseen siirtymävaiheen kautta vuoden 2020 loppuun mennessä, ja tavoitteena on vähentää yrityksille aiheutuvia kustannuksia ja yhteiskunnalle aiheutuvia riskejä.

Uusi tullilaki sisältää muun muassa seuraavat muutokset:

1) Tullilakiin ehdotetaan saatavien kuittaamista koskevia säännöksiä. Tulli on tähän saakka toimittanut kuittaukset siviilioikeudellisen sääntelyn nojalla.

2) Laajasta tullitoimintaan liittyvien tietojen salassapidon erityissääntelystä luovuttaiisiin. Sovellettaisiin siis julkisuuslakia ja EU:n tullilainsäädännön säännöksiä.

3) Jos tullivelka on syntynyt sellaisen teon tuloksena, joka sen suorittamishetkellä olisi voinut johtaa rikosoikeudenkäyntiin, se voitaisiin normaalin kolmen vuoden vanhentumisajasta poiketen kantaa viiden vuoden kuluessa tullivelan syntymisestä.

4) Tullien perintäkeinoista esitetään veronkantolain säännöksiä vastaavaa sääntelyä. Perintäminimiksi ehdotetaan säädettäväksi 10 euroa.

5) Hallinnollisten seuraamusten eli tullinkorotuksen ja virhemaksun minimimääriä nostettaisiin 10 eurosta 50 euroon, ja virhemaksun enimmäismäärää esitetään yhdenmukaisesti valmistusverotuslain kanssa tietyissä tilanteissa 15 000 euroon.

6) Tullin antamasta virka-avusta samoin kuin sen mahdollisuudesta saada virka-apua esitetään nimenomaisia säännöksiä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2016 vp

7) Tullille esitetään oikeutta ottaa tullitarkastusten yhteydessä havaittu, alkoholilain vastaisesti hallussa pidetty alkoholi pois, siis esimerkiksi alaikäisiltä.

Ja lopuksi: Lisäksi jatkossa Tullin tulisi maksaa sen käytössä liikennepaikoilla olevista valvontatiloista käypä korvaus liikennepaikan haltijalle. Tämä lisää Tullin toimintakuluja, mutta esimerkiksi satamat saavat korvaukset tarjoamiensa valvontatilojen käytöstä, ja nykyiset hallinnollista taakkaa aiheuttavat neuvottelut aiheesta poistuvat yksiselitteisen lainsäädännön avulla.

Tässä, rouva puhemies, karkeasti hallituksen esitys tullilaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

14.06 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Tulli tekee arvokasta työtä tavaroiden tullaamisessa ja rikostorjunnassa. Joka vuosi Tulli pystyy tulouttamaan valtion kassaan merkittäviä rahavirtoja. Mediasta kun viime aikoina on seurannut Tullin toimintaa — sen lisäksi, että toimin myös hallintovaliokunnan jäsenenä — median kautta on tullut kuva siitä, että Tullin johdon ympärillä on jatkuvasti erilaisia epäilyjä ja kiehuntaa. Vaikka ministeri tässä joutui poistumaan, niin kysyn kumminkin hallitukselta ja ministeriltä: ovatko ministeri ja hallitus kiinnittäneet näihin samoihin ongelmiin huomiota, ja mihinkä toimiin hallitus on ryhtynyt asian korjaamiseksi ja työrauhan palauttamiseksi Tullin henkilöstölle?

14.07 Timo V. Korhonen kesk: Arvoisa puhemies! Tämä tullilain muutos kaiken kaikkiaan on varmaan tarpeen. Samalla pystytään myös hiukan tätä pirstaleista lainsäädäntöä yhdistämään. Mutta, aivan samoin kuin edustaja Kari tässä, täytyy todella ihmetellä, mitä kaikkea Tullissa nyt tänä päivänä oikein tapahtuu. Siellä on menossa Veto-hanke; Tullin toimintaa kaiken kaikkiaan pyritään tehostamaan monella eri tavalla. Mutta noin julkikuvan perusteella näyttää siltä, että samaan aikaan pääjohtajaan kohdistuu erittäin kova talon sisäinen paine — korostan, että julkikuvan perusteella. Edustaja Karin esittämät kysymykset ovat erittäin tarpeellisia. Minä luulen, että tämän lakimuutoksen käsittelyn yhteydessä eduskunnassa ja valiokunnassa on tähän syytä paneutua — samoin kuin myös siihen, onko itse asiassa tänä päivänä ja tulevaisuudessa valtiovarainministeriö sittenkään se oikea ministeriö, jonka alaisuudessa Tulli toimii, vai olisiko syytä arvioida tätä suhdetta uudella tavalla.

14.09 Sirpa Paatero sd: Arvoisa rouva puhemies! Tullista on hyvä keskustella hieman laajemminkin. Tässä kohden on yksi merkittävä määrärahakysymys, joka on 2,9 miljoonaa, joka tulee lisäkustannuksena Tullille tilojen vuokrasta tästä eteenpäin. Ja kun me täällä joulun alla keskustelimme Tullin resursseista liittyen harmaan talouden ennaltaehkäisyyn ja valvontaan, niin tiedetään nettikaupan tuomat haasteet, jotka lisäävät Tullin tehtäväkenttää. Nyt tästä turvapaikanhakija- ja maahanmuuttotilanteesta johtuen on Tullille tullut lisää tehtäviä, ja kuitenkin Tullin resurssit ovat aika pienet ja jopa leikkausten uhkaamia. Sen takia kysymys valtiovarainministerille olisi ollut tietenkin se, että kai — toivottavasti nyt jo heti ensi viikon lisäbudjetissa — tulevat mukaan nämä Tullin resurssit, jotka tähän lakiin on jo kirjoitettu, kun tullaan lisäämään Tullin kustannuksia.

Sitten toinen kysymys: Edustaja Korhosen lisäksi on tämä kysymys Tullin ja Verohallinnon työnjaosta, jota on jo myöskin suunniteltu, ja siitä on ollut työryhmän kannanotto jo pidemmältä ajalta. Mikä on se tulevaisuus? Mitä kautta nämä veroluonteiset maksut ja verot sitten kerätään tulevaisuudessa? Siirtyykö kaikki tänne VM:n veropuolelle, vai keräkö

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2016 vp

Tulli yhä edelleen? Ja sitten tämä toinen kysymys on tästä, onko Tulli oikeassa paikassa VM:ssä vai tulisiko sen olla siellä SM:n puolella, missä ovat tällä hetkellä poliisi ja Raja, joitten kanssa Tulli kiinteästi toimii. Olisiko se tulevaisuudessa parempi paikka?

14.11 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käyty keskustelua Tullin hallinnollisesta asemasta, ja viime vaalikaudella puolen vuoden ajan itse tilapäisesti vastasin sekä sisäministeriön että sitten Tullin toiminnasta. Siinä yhteydessä kyllä totesin sen ja olen yhä vakuuttuneempi siitä, että varsinkin rikostorjunnan ja rikostutkinnan osalta, jotka ovat hyvin merkittävä osa Tullin toimintaa, henkilöstön osalta kaikkein merkittävien, olisi saatavissa kyllä merkittävää synergiaetua, mikäli nämä kaikki sisäisen turvallisuuden toimijat olisivat saman hallinnon alaisuudessa. Tällä hetkellä valitettavasti tehdään päällekkäistä työtä, päällekkäistä tutkintaa ja välillä Tullin ja poliisin toiminta kilpailevat keskenään ja aika hankalaa on käytännössä saada tätä viranomaisyhteistyötäkään toimimaan taroituksenmukaisella tavalla.

Mutta meillä tehdään kyllä PTR-yhteistyötä, joka on poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen yhteistyötä, joka osittain toimii. Näitä säännöksiähän on pyritty yhdenmukaistamaan. Nyt tästä laista otan vain tämän yhden yksityiskohdan esiin, mikä on mielestäni erittäin järkevä ja kannatettava. Tässä ehdotetaan Tullille toimivaltuuksia niin, että tullitarkastuksen yhteydessä olisi valtuus ottaa pois alkoholi, jonka hallussapito on kielletty, esimerkiksi alaikäiseltä tavattaessa alkoholi pois. Poliisilla tällaiset toimivaltuudet jo on. Nyt sitten tämä uusi toimivaltuus koskisi myös Tullia. Tämä on mielestäni mielekäs muutos.

Sitten tässä on toisaalta myös näitä erilaisia korotuksia sakkoihin ja maksuihin, jotka ovat melkoisen suuria. Niihin myös haluaisin kiinnittää huomion tässä keskustelussa.

14.13 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Pyysin puheenvuoroa, kun kuulin edustaja Korhosen nostavan esille omaan rakentavaan tapaansa Tullin hallinnointiasian. Minusta se on sellainen asia, että siihen tulisi kyllä paneutua jatkossa entistä enemmän. Silloin jos nähdään, että joku toimintatapa parantaisi tuottavuutta ja tehokkuutta ja toisi säästöjäkin, niin siihen on syytä mennä. Totta kai valtiovarainministeriöllä on kohtalonyhteys verotuksen kautta sitten Tulliin, mutta joka tapauksessa tämä on selvittämisen arvoinen asia.

14.14 Sirkka-Liisa Anttila kesk: Arvoisa puhemies! Ministeri Stubb esitellessään tätä lainsäädäntöä totesi, että pienin takaisin perittävä summa on 10 euroa. Kiinnitin huomioni tähän summaan sen takia, että kannattaa kyllä valiokuntakäsittelyssä selvittää, mitkä ovat ne takaisinperinnän kustannukset. Hyvin helposti käy niin, että takaisin perittävä 10 euroa on pienempi kuin se, mitä siitä aiheutuvat kustannukset käytännössä olisivat. Sen takia haluan kiinnittää tähän asiaan huomiota. Minä tiedän taas muiden lakien kohdalla, kun näitä on selvitetty, että 50 euroakin on helposti sellainen, jossa perintäkulut saattavat olla suuremmat, ja se on muutettu sitten 100 euroon. Tämä pienin takaisin perittävä summa kannattaa selvittää sen perimiskustannusten valossa ja määritellä se sen mukaan.

14.14 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Tämä uudistus on varmasti tervetullut. Kun tässä hallinnonuudistustarpeista on puhuttu, niihin asioihin on helppo yhtyä ja varmasti myös siihen, että Tullin resurssien pitäisi olla sellaisella tasolla, että pystyttäisiin paremmin pysäyttämään muun muassa väärennökset lääkkeissä, tietysti huumeet omana

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2016 vp

osana, mutta myös valtava määrä erilaista teknistä esineistöä, laitteistoa tulee väärennettyinä. Arviolta vain 2—3 prosenttia maailmanlaajuisesti väärennetyistä lähetyksistä saadaan pysäytettyä, ja on arvioitu, että jopa 10 prosenttia autojen varaosabisneksistä on erilaisia tuoteväärennöksiä. Silloin se on kyllä meidän kaikkien etu, että tullit on toimiva niin meillä Suomessa kuin maailmanlaajuisestikin.

Tietysti hivenen huolissani olen siitä, että kun vielä 2010—2011 Suomen tullit pysäytti tuoteväärennöksiä yli 550 000, niin nyt tämä on pudonnut merkittävästi, enää alle viidesosaan, noin 100 000 tuoteväärennöspysäytykseen. Toki siellä on tiettyjä muutoksia tapahtunut myös EU:n sisällä Kiinasta tulevien lähetysten osalta ja muuta. Mutta kyllä tässä varmasti on siitä myös kyse, että resursointi ei ole aivan riittävällä tasolla, kun ulkomaankauppa, nettikauppa ja muut ovat kasvaneet räjähdysmäisesti.

14.16 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ilolla tervehdin tässä edustaja Korhosen ja edustaja Räsänen puheenvuoroja. Kyllä on äärettömän tärkeä huomata se, että Tulli on osa meidän sisäisen turvallisuuden järjestelmäämme, ja olisi varmasti tarpeellista nyt aivan avoimesti pohtia sitä, onko tarkoituksenmukaista, että se todella toimii siellä valtiovarainministeriön alaisuudessa, vai tulisiko tullihallinto sitten siirtää sisäministeriön alaisuuteen ja minkälaisia säästöjä ja hyötyjä tästä sitten kyettäisiin saamaan aikaiseksi. Erityisen tärkeää tämä on tässä tilanteessa, kun meidän sisäisen turvallisuutemme resurssit on venytetty äärettömän kapealle. Ne ovat todella kapeat. Ja mikäli tullimiehiä voitaisiin tehokkaammin hyödyntää esimerkiksi syrjäseuduilla myös yleisen järjestyksen ja turvallisuuden tehtävissä eikä pelkästään PTR-yhteistyön kautta, se varmasti palvelisi kokonaisuutena isänmaan etua. Myös itse koen kyllä vaikeaksi ja hivenen ongelmalliseksi, että nyt ulospäin ainakin näyttää, että siellä Tullin työskentelyilmapiirissä ei kaikki ole aivan kohdillaan, niin että varmasti tähänkin asiaan on syytä paneutua.

14.17 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Entinen sisäministeri, edustaja Räsänen nosti esiin myös tarpeen selvittää Tullin tehtäviä rikostorjuntaan liittyen ja niin edelleen. En ota kantaa tähän tehtävien uudelleenjärjestämisen tarpeeseen tai sisältöön, mutta otan kantaa siihen, että PTR-yhteistyö — poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen tekemä yhteistyö — on merkittävä osa suomalaista rikostorjuntaa. Ja nyt tällä hetkellä parhaillaan virkamiestyönä tehdään sisäisen turvallisuuden selontekoa, josta puuttuu kokonaisuus nimeltä Tulli, yksi osa tästä kolmen kirjaimen nimiyhdistelmästä, joka on, niin kuin sanoin, merkittävä osa meidän rikostorjuntaamme — siis tämä poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen yhteistyö. Minä pidän tätä henkilökohtaisesti isona puutteena. Selonteko pitäisi antaa eduskunnalle ilmeisesti joidenkin viikkojen sisään, ja meillä ei ole tosiasiallisia mahdollisuuksia nyt arvioida niitä edustaja Räsäsenkin esiin nostamia Tullin tehtäviä, koska tämä osa tulee selonteosta puuttumaan.

14.18 Kari Uotila vas: Arvoisa rouva puhemies! Puutun Tullin tehtäviin harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnassa. Tullilla on ollut merkittävä tehtävä tällä alueella, ja jos Tullin roolia vertaa esimerkiksi Verohallinnon rooliin, niin Tulli poikkeaa siinä mielessä, että Tullilla on mahdollisuus myöskin tutkia, elikkä sillä on rikostutkintamahdollisuus, ja sinne on kertynyt paljon osaamista harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnassa ja sen tutkinnassa. Ja nyt tapahtuu näille roolimalleille se, että Tullin rooli veronkerääjänä tulee pienenemään. Mutta kannan huolta siitä, että se osaaminen ja kokemus, jota Tulliin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2016 vp

on muodostunut nimenomaan harmaan talouden torjuntatyössä, talousrikollisuuden torjuntatyössä ja näiden rikosten tutkintatyössä, pitää pystyä hyödyntämään tässä yhteiskunnassa tavalla tai toisella jossain muodossa, niin, ettei se valu hukkaan.

14.20 Tapani Tölli kesk: Arvoisa puhemies! Olen hyvin samaa mieltä siitä, mitä edustaja Uotila tässä viimeksi otti esille Tullin merkityksestä rikostorjunnassa ja nimenomaan näissä veroasioissa. Monesti sitten tässä keskustelussa unohtuu myös se, että Tulli on ollut perinteisesti keskeinen veronkantaja, ei hoitanut vain tullivalvontaa, vaan myös sitä veronkantoa, joka on liittynyt keskeisesti myös tavarankulkuun. Se on ollut erittäin tehokasta ja luotettavaa, ja tämä ei saisi unohtua.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja valtiovarainvaliokunnan on annettava lausunto.